

EVANG. EGYZHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

V E R E S J Ó Z S E F.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 frt
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Ének az ezredéves ünnepélyre.

Dallam: „Jövel szentlélek Úr Isten!”

Jöjjetek el! örvendezzünk,
Dicséretet zengedezzünk;
A kegyelem Istenének
Zengjen ma a hálaének.
Ki egy hosszú ezredévben,
Örömben és szenvedésben
Atyánk volt és el nem hagyott,
Híven védett és oltalmazott:
Dicsőség légyen Istennek.

Ezer esztendeje annak,
Hogy hont adott a magyarnak;
Hogy ebbe a drága honba
Őseinket ő behozta . . .
S kik hódítva jártak-keltek,
Itt állandó honra leltek,
S megismervén Jézus nevét
Az ő dicsőségét hirdették:
Dicsőség légyen Istennek!

Török s tatár dúló hada
Nemzetünknek nem árthata;
Mert Isten volt a mi vértünk,
Ő hadakozott mi értünk.
Ha baj s veszély ére minket
Meggyógyítá sebeinket,
Ő volt a mi erős várunk . . .
A kihez ma ekkép kiáltunk:
Dicsőség légyen Istennek!

Mennyi bánat s szenvedés ért,
Evangyéli mi hitünkért!
Háromszáz év szenvedése
Bús sóhajként száll az égre.
Kik megálltak rendületlen
Evangyéli szent hitünkben,
Börtön s gálya lón jutalmuk,
De akkor is ezt zengé ajkuk:
Dicsőség légyen Istennek!

Elmultak a borús napok,
Napunk ismét fénylik, ragyog;
M megbűnhődte már e nemzet
A mit a multban vétkezett.
Balsors a kit régen tépett,
Áldd meg Isten a te néped!
Hogy nagyok s kicsinyek nyelve
E hazában ezt énekelje:
Dicsőség légyen Istennek!

CZÉKUS LÁSZLÓ.

Az egyetemes theol. akadémia és a két — soproni s eperjesi — testvér theol. intézet egyesítése ügyében.

Előadói jelentés és javaslat.

I.

Jelentés.

1.

A theologusok száma.

Ha az egyet. theol. akad. és a két testvér theol. intézet hallgatóinak számára vonatkozó kimutatásokat megtekintjük, azokban némi eltérést találunk. — Nevezetesen: az egyet. theol. akad. a hallgatók számát az elnöki felhívás követelte módon 1890/1—94/5-ig, a soproni theol. intézet 1890/1—1895/6-ig, az eperjesi theol. intézet pedig a wás kettőtől egészen eltérőleg, 1885/6—1894/6 mutatja ki. Ragaszkodva az elnöki megbízás követelményéhez s tekintettel arra, hogy az eperjesi theol. intézet 1895/6-ra vonatkozó adatai nem állanak rendelkezésemre, a theologusok számára vonatkozó kimutatásnál az összehasonlítást 1890/1—1894/5-ig, vagyis 5 évi időre nézve ejtem meg.

Az egyet. theol. akadémia és a két testvér theol. intézet hallgatói 1890/1—1894/5-ig kerületenként következőleg oszlottak meg:

A. táblázat.

Évek	Bányai kerület			Dunánin-neni ker.			Tiszai kerület			Dunántúli kerület		
	Pozsony	Sopron	Eperjes	Pozsony	Sopron	Eperjes	Pozsony	Sopron	Eperjes	Pozsony	Sopron	Eperjes
1890/1	17	3	12	11	3	2	8	—	16	—	27	—
1891/2	18	3	6	10	3	2	6	1	16	4	20	—
1892/3	19	1	6	15	2	1	7	2	14	6	12	—
1893/4	20	—	5	12	4	2	10	4	12	4	8	—
1894/5	10	2	5	17	3	2	7	3	9	2	7	—
Összesítés	84	9	34	65	15	9	38	10	67	16	74	—

Az egyet. theol. akad. és a két testvér theol. intézet hallgatóinak összesített száma 1890/1—1894/5-ig:

B. táblázat.

Évek	Pozsonyban	Sopronban	Eperjesen	Összesen
1890/1	36	33	30	99
1891/2	38	27	24	89
1892/3	47	17	21	85
1893/4	46	16	19	81
1894/5	36	15	16	67
1890/1—1894/5	203	108	110	421

Mindkét táblázatnak megvannak a maga tanúságai. — Az A. táblázatból kitűnik, hogy az egy. theol. akad. egyetemes jellege közel másfél évtizedes fennállása alatt meglehetősen kidomborodott. — Szolgált első sorban a bányai kerületet, melynek 5 év alatt 84, azután a dunánin-nenit, melynek 65, majd a tiszait, melynek 38 és végre legcsekélyebb számban a dunántúlit, melynek 16 fiát képezte. A más két testvér theol. intézet közül szintén mind a négy kerületet szolgált Sopron, melynek theológiáját a dunántúliakon kívül különösen a dunánin-neni és a tiszai ifjak keresték fel. — Eperjes azonban csak 3

kerületet szolgált, a mennyiben 5 év alatt Dunántúlról növendéket nem kapott.

Még tanulságosabb a B. táblázat, a melyből kitűnik, hogy a theologusok száma általában évről-évre rohamosan fogy, az utolsó 5 alatt 99-ről 67-re esett le. Még aggasztóbb a dolog, ha meggondoljuk, hogy az 1890/1 előtti években a theologusok száma mindenütt sokkal nagyobb volt, így p. o. magán a pozsonyi theológián megütötte, sőt fölözte is a 60-at. — A régibb évek után jelentkező apadás azonban egészen más körülményekben leli magyarázatát, mint a jelenlegi; leli közelebbről abban, hogy a tanügyi viszonyok megváltozván hazánkban, a theológiák ma már csakis a papi pályára képeznek.

De ez általánosabb természetű jelenségektől eltekintve, ugyancsak B. táblázatunk alapján igen érdekes megfigyeléseket tehetünk az intézetekre nézve is. — Legkevésbé kedvezőtlenek az adatok Pozsonyra és Sopronra nézve. Az egyet. theol. akademián ugyanis a lefolyt 5 év alatt a hallgatók száma szintén hullámzott ugyan, de tényleg apadás nincs, mert 36-tal kezd s ugyanannyival végzi is. Sopronnál a statisztikai táblázat látszólag nagy apadást mutat ugyan, de itt tekintetbe kell vennünk, hogy Sopron csak 3 tanfolyam adataival számol be, mivel hogy theologusai a 4-ik tanfolyamot rendszerint külföldön végzik. Másként áll a dolog Eperjessel. E theol. intézeten a hallgatók számának apadása mondhatni rohamos, amennyiben 4 tanfolyamában a hallgatók száma 1890/1—1894/5-ig fokozatosan 30-ról 16-ra, tehát majdnem felére szállt le.

2.

A theológiák vagyona.

Ha az egyet. theol. akad. és a más két testvér theol. intézet vagyonait a felterjesztések alapján vizsgáljuk, menten kitűnik, hogy e tekintetben tiszta képet tulajdonképp csakis az egyet. theol. akademiáról szerezhetünk, mivel hogy csakis ennek van önálló háztartása. — A más két theol. intézet, nevezetesen az eperjesi, az ottani collegiummal, a soproni pedig az ottani lyceummal, sőt részben az ottani tanítóképzővel is a legszerveesebb kapcsolatban áll. E körülményre maguk a felterjesztések is rámutatnak, de azért mégis szolgáltatnak (a soproni jobban, az eperjesi kevésbé) annyi támpontot, hogy eme theológiáink vagyoni helyzetéről is legalább megközelítő képet alkothatunk.

Legkönnyebben eligazodhatunk az 1895/6 évi költségvetések alapján az egyes intézetek tényleges jövedelme iránt.

Szemléletesség okából álljon itt a jövedelem szintén táblás kimutatásban.

Az egyet. theol. akadémia és a két testvér intézet tényleges jövedelme:

C. táblázat.

F. sz.	Forrás	Pozsony	Sopron	Eperjes	Fő-összeg	
1	Államsegélyből	— 4000	— 1200	— 1700	6900	
2	Egyetemes theologiai alapokból	— 1727	—	—	1727	
3	Külön theol. alapokból	Reichl 1700 Pálfi 500 Zselényi 250 Zelenai 500 250	Ker. theol. alap 4500	Ker. theol. alap 1600 Mezős. Redván-szki alap 190 fr. 28 kr.	1730 28	9480 28
4	Kerületek járulékaiból	— 1350	—	—	1350	
5	Esperességek, gyülekezetek részéről	Pozsonyi ev. 3 00 gyül.	Ker. gyülekezetek 3000	Ker. esperességek 2950	9050	
6	Tandijátlag stb	— 700	— 800	— 7	1070	
	Összesen	1427	9000	6450 28	29577 28	

Ezen tényleges jövedelmen kívül tekintetbe vehetjük még minden egyes intézetnek alumneumi, convictusi és ösztöndíj alapjait, a mikor is, hogyha a tényleges jövedelem után csak 4%-al számítva, kikeressük az annak megfelelő tőkevagyon is, az összes vagyon-állás képét a következő táblás kimutatásban tüntethetjük fel:

D. táblázat.

F. sz.	Vagyon	Pozsony		Sopron		Eperjes		Főösszeg	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	Alapvagyon az évi jövedelem után 4% számítás-sal	352.675	—	225.000	—	161.250	—	738.925	—
2	Ösztöndíj alap	43.654	—	35.403	77	21.610	57	100.668	34
3	Alumn. és Convict. alap	49.400	—	7.795	33	—	—	57.195	33
	Összesen	445.729	—	263.199	10	182.860	57	896.788	67

E táblázatból tehát kitűnik, hogy az egyet.

theol. akadémiának pár ezer frt híján annyi vagyona van, a mennyi a másik két intézetnek együttvéve (445.729 áll 451.065 67-el szemben.) Ezenkívül, eltekintve a mindhárom intézetnél közös, vagyis lyceumi jellegű könyvtár és egyéb gyűjteményektől, valamint az egyet. theol. akad. külön saját könyvtárától, továbbá egy, t. i. a gyakorlati theol tanszéktől, melynek terhét szerződés szerint kizárólag a pozsonyi ev. gyülekezet viseli s eltekintve a mindhárom intézetnél található pálya és jutalomdíjaktól, a vagyoni viszonyoknál tekintetbe vehetjük még az egyes intézetek rendelkezésére álló épületeket, illetőleg termeket és nyugdíjalapokat.

Külön saját épülete csakis az egyet. theol. akadémiának van. A soproni és eperjesi theol. intézetnek a közös lyceumi, illetőleg collegiumi épületben három-három tanterem áll rendelkezésére.

A mi pedig a nyugdíj intézetet illeti, külön — bár igen csekély — nyugdíjalapja szintén csakis az egyet. theol. akadémiának van, a melynek is Pozsonyhoz kötött része jelenleg 15.558 frt 32 kr.; Pozsonyhoz nem kötött része pedig 1058 frt 61 kr. Az összes nyugdíjalap tehát Pozsonyban 16.315 frt 93 kr. Negjegyzendő azonban, hogy ezen nyugdíjalap eredete szerint tulajdonkép a tanári testület saját vagyonát képezi, de az egyetemes egyház ezenkívül szerződés és szervezet szerint köteles a theol. akad. tanárainak s ezek özvegyei és árváinak nyugdíjáról illetőleg ellátásáról gondoskodni s tényleg gondoskodik is. Sokkal hatalmasabb, bár az ottani lyceummal közös nyugdíjalapja van a soproni intézetnek. A kimutatás szerint jelenleg 80,000 frt. Eperjesnek nyugdíjalapja nincs.

Valóban nagy tehát az az áldozat, a mit a fenntartó testületek évenként külön-külön egy-egy theológiára hoznak. S mégis mennyi fogyatkozás, mennyi hiány minden egyes intézetnél, épen anyagi szempontból.

Legrendetlenebb viszonyok között tengődik az eperjesi theol. intézet. Eperjesen ugyanis 4 rendes tanár lát el 4 tanfolyamot s egy-egy tanár fizetése lakáspénzzel együtt csak 1400 frt, tehát kevesebb, mint egy III-ad oszt. gymnásiumi tanár fizetése. S még sötétebbé válik a kép, ha meggondoljuk, hogy az eperjesi theol. tanárok se drágasági, se korpótlékot nem kapnak, de sőt hogy még nyugdíjukról sincs gondoskodva. Könyvtáruk gyarapítására pedig — s ez a legszomorubb je-

lenség — évente 50, mondd ötven frt jut. S ennek daczára nincs kerület, melynek terhe nagyobb volna, mint a tiszaié, hol az esperességek a theol. alapok elenyésző csekély volta miatt évente 6650 frttal járulnak az eperjesi theol. intézet fenntartásához.

Rendezettebbek a viszonyok Sopronban. Igaz ugyan, hogy ott ez időszerint csak 3 rendes tanár van és egy segéd-tanár, de a tanfolyam is csak három; a tanárok fizetése pedig szabályozva van, még pedig állami gymn-ok módjára 3 fizetési osztály szerint. A legcsekélyebb fizetés is több azonban, mint Eperjesen a lagnagyobb, a mennyiben a lakáspénzzel, illetőleg korpótlékkal ez idő szerint 1700 frtot tesz ki, a legnagyobb pedig 2200 frtot. Sőt a segéd-tanár fizetése is rámege ott a jövő évtől fogva 1200 frtra. Az is igaz azonban, hogy a tanári fizetéseknek illetén rendezése csak is a kerület, illetőleg gyülekezetek rendkívüli áldozataik mellett vált lehetővé. A dunántúli kerület ugyanis magára a soproni theol. intézetre évenként 1200 frtot, a kerületi gyülekezetek pedig 3203 frt 33 krt, illetőleg a bonyhádi és f.-lővői évi járulék levonásával 2403 frt 33 krt. áldoznak, s e teher a közel jövőben még növekedni fog, mert — miként ez a theol. kar felterjesztéséből kitűnik — a segéd-tanári állás a kerület határozata értelmében 1898. szept. 1-től rendessé válván, újabb szükséglet fog mutatkozni, sőt fedezetre vár a dologi kiadásoknál máris mintegy 300 frtnyi hiány és a fehér-komáromi gyülekezetek kikebelezése következtében elesett szintén 300 frtnyi évi járulék. Részből azonban mind e hiány idővel fedezetet találанд az évről-évre növekedő theologiai alapokban, mely körülmény mindenesetre kedvezőbbé teszi az ottani vagyoni viszonyok képét.

A mi végre az egyet. theol. akadémiát illeti, tény, hogy anyagi tekintetben a helyzet, — bár az utolsó években már némileg javult, — ott is rendezetlen, sőt mondhatni tarthatatlan. A felterjesztésben foglalí 1895/6-iki költségvetésből ugyanis kitűnik, hogy az akadémia 6 rendes tanárának fizetése ma is ugyanaz, a mi 1882-ben volt t. i. a szerződés szerint egyelőre megállapított 1200 frt. törzsfizetés és 300 frt lakáspénz a rendes tanároknál és 500 frt törzsfizetés s 100 frt lakáspénz a magántanároknál. Mert a mit ezen felül ez idő szerint még kapnak, azt a 600 frt. illetve 100 frtot „drágasági pótlék“ czimén kapják. Fokozza itt is a bajt, hogy még sem a korpótlékok, sem a nyugdíj ügye nincs rendezve szabályzatilag.

A theologiák vagyoni állapotának e képét látva, valóban fokozott érdeklődéssel fordulhatunk az egyes theologiai tanári karok felterjesztésének 3-ik pontja, vagyis a theologiák egyesítése ügyében kifejtett s elfoglalt álláspontjuk, véleményök felé.

3.

A theologiai tanári karok álláspontja az egyesítés ügyében.

a) Eperjes. Legterjedelmesebben nyilatkozik az egyesítés ügyében az eperjesi theol. intézet tanári kara.

Az eperjesi „Nyilatkozat“ szerint az egyesítés gondolata nem új. „Bolygatta“ azt az egyetemes gyűlés már 1882-ben, mikor Pozsonyban theol. akadémiát állított oly czélzattal, hogy „feleslegessé tegye a más két intézetet.“ De az élet „meghazudtolta“ az egyet. gyűlés határozatát. A 3 intézet virágzott a legutolsó évekig s csak akkor kezdett apadni a hallgatók száma s csak így merült fel újra az egyesítés eszméje.

Van-e erre ok? Nincs. Nem ok 1., a gyülekezetek szegénysége, nem főként a tiszai kerületben, mert:

b) Terhe az egyesítés után sem kevesbednék.

b) Gyülekezetei anyagilag nem állanak rosszul, minthogy a legszegényebb esperességben is alig van 3—4 olyan gyülekezet, mely a 800 frt minimális lelkészi fizetést a maga erejéből ne biztosíthatná.

c) Az állami törvényhozás a segélyzést megkezdte, rövid idő múlva fokozza; s végre

d) Egyházunk viszonyai az utolsó 12 év alatt nem hogy rosszabbodtak volna, de sőt javultak.

Nem ok 2. a theologiák néptelensége, mert

a) A hallgatók számának apadása már előfordult s csak muló jelenség, mert

b) Az apadás megszűnik, ha a lelkészek szegénységét nem hangoztatjuk s nyugdíjukról gondoskodunk.

Nem ok végre 3. az evang. egyház kicsénysége sem, mert

a) Egy intézet is megfelelné ugyan a hívek s gyülekezetek számának, de az egyházat anyagi érdekek nem irányíthatják, ellenkezőleg önfentartó kötelessége minél több világító tűzhelyet alapítani, hogy védhesse magát a róm. katholicismus, a tévedések, a téves tanok ellen, melyek könnyebben előállhatnak, ha csak egy helyről terjed az evangélium ilyen vagy olyan irányú tudományos felfogása, a mi

egész nemzedékeket megronthat, nem lévén módjában az egyháznak azokat ellenőrizni, s mert

b) Ha több intézet van, természetszerű verseny fejlődik ki köztük.

Épen azért azt hisszük — úgymond — hogy 3 theológiával sokkal többet használhatunk, mint egygyel.

De — kérdi tovább — hogyan tartsunk fenn hármat, ha egyre is alig van erőnk? Igyekezzünk tehát — úgymond — közös erővel inkább egy jól felszerelt theológiát létesíteni. S ez a theologia legyen

1. Teljes, tökéletes, vagyis

a) A haladás, az egyház s a haza szolgálatában álló.

b) Álljon az Írás s hitelveink alapján.

c) Legyen képviselve benne minden theol. irány, a főbb szakokra 2—2 tanszékkal és

2. Álltassék fel oly helyen, hol feladatát legjobban megoldhatja. Ilyen hely pedig Budapest, nagy arányokban fejlődő evang. esperességével, első egyetemével; — s álltassék fel a budapesti theologia.

3. A tudomány-egyetemmel kapcsolatban, mert e nélkül az egyház és tudomány érdekeinek megfelelő theologia nem képzelhető, azzal kapcsolatban pedig minden cél el lesz érve, minők a doktoratus, a címek adományozása, az ambíciók felkeltése, tudományos munkásság, prot. theol. irodalom, prot. tanárképzés s végre

4. Egészítették ki eme theologiai facultás jól szervezett internatussal.

Jól tudja a „Nyilatkozat,“ hogy egy ily intézet létesítéséhez nagy áldozatok és a theol. alapok egyesítése volna szükséges, a mi pedig igen bajos; épen ezért folytatólag kijelenti, hogy maradjanak a mostani intézetek a mint vannak s azokat fejlesszék fenntartóik. De az esetben — úgymond — könnyű volna mégis a megoldás, ha a budapesti evang. gyülekezetek magukévá tennék az ügyet, közelebb, ha internátust építenének s a főváros, a törvényhozás s a kormány is segítségünkre jönne. Ez esetben — úgymond — a budapesti theologia felállítására elég lenne évi 38.700 frt. Igaz — úgymond — hogy ennél olcsóbb theológiát állíthatnánk Pozsonyban, mert ott sok alap van, a mit Budapesten még csak elő kellene teremteni, de — úgymond — ki biztosít, hogy az új pozsonyi egyesített theologia is nem „zsugorodnék össze“

úgy, mint az 1882-ben felállított egyet. theol. akadémia.

Épen azért végül, midőn még hangsúlyozná a „Nyilatkozat,“ hogy a tiszai kerületnek olcsóbb theológiája nem lesz soha, mint most. mert hiszen csak 6150 frtjába kerül s jeleznék, hogy egyesítés esetén a collegium a tőkéket ki nem adhatja s hogy a kerület az egyesített theológiára a jelenleginél ha nem is nagyobb, de megfelelő járulékot volna kénytelen biztosítani, a theologus képzés pedig nagy szám mellett és nagy városban képtelenség: az eszmét szépnek, de az eperjesi theológiára halálos ítéletnek tartván, figyelmezteti a kerületet, a collegiummal kötött szerződészerű és erkölcsi kötelezettségeire s noha személyileg, anyagi szempontból az egyesítést tanácsolnia kellene, szent egyháza iránt való szeretetből a kerület bölcseségére bizza a további eljárást.

b) S o p r o n. A soproni theol. tanári kar híven a múltban, nevezetesen az egyet. theol. akad. alapítása idején elfoglalt elvi álláspontjához, a 3 theol. intézet egyesítésére irányuló törekvést most is magáévá teszi és azt 3 pontban meg is okolja. E három ok:

1. A hallgatók csekély száma, mely miatt az egyes hallgatók kiképzése a fenntartó testületek anyagi erejét igen nagy mértékben igénybe veszi.

2. A theol. szakoktatás és lelkészképzés érdeke, mely az anyagi erő összpontosítását tanárok s hallgatókra nézve szükségesnek bizonyítja.

3. Az a körülmény, hogy csakis egyesítés esetén lehetne egy a theol. studiumnak, a ker. jellemképzésnek és a hazafias érzület fejlesztésének, az ifjúság testvéri viszonya ápolásának szempontjából annyira kívánatos internátusi szilárd alapon s a célnak megfelelőleg berendezni s fenntartani.

Ezért melegen üdvözli az egyesítés újból felmerült eszméjét s nehézségeket csakis pénzügyi, alapítványi és személyi szempontból lát. Pénzügyi szempontból, minthogy a theol. intézetek fenntartására szolgáló alapok egytől-egyig közös (t. i. lyceumi, vagyis theol. főgymn.-i s részben tanítóképzői) alapok; alapítványi szempontból, minthogy ez alapok helyhez kötvék; személyi szempontból, a mennyiben az alkalmazott tanárok sorsát is érinti. De mindezek nem elháríthatatlan nehézségek, mert minden kérdés megoldható az illetékes tényezők, közelebb a fenntartó testületek hozzájárulásával.

c) Pozsony. Hasonló rövid s egyszersmind az egyesítés helyének kérdésére is kiterjeszkedő az egyet. theol. akad. tanári karának felterjesztése, mely is, hivatkozással az akadémia hallgatóinak számára, az intézet szakrendszer szerint való berendezésére, az alapok gazdagságára, s természetére, a közegyház pénzerejének eszélyes kímélésére, továbbá az egyet. theol. akadémia létesülésének történetére és a zsinati törvények követelményére, mint a melyek az egyesítést célzó törekvések irányát határozottan megjelölik: a szönyegen levő kérdés természetes megoldásának azt tartaná, hogy ha a 2 kerületi theol. intézet fenntartó testülete a pozsonyi egyház 1882-ben követett eljárásának mintájára, a theol. intézetek fenntartására adott költség egy részét vagy tanerőkben, vagy pénzben az egyet. theol. akadémia erősítésére, más részét pedig egyéb égető szükségének kielégítésére fordítaná. Épen azért javasolja: tegyen az egyet. theol. akadémiai nagybizottság indítványt, hogy az egyetemes gyűlés szólítsa fel a 2 kerületi theol. intézet fenntartó testületét a Pozsonyban levő egyet. theol. akadémianak a 2 testvér theol. intézettel való erősítésére.

(Polyt. köv.)

BELFÖLD.

Döntvény az egyházhatóság kezelése alatt álló alapítványról. A m. kir. pénzügyi közigazgatósági bíróság 68. számú döntvénye a következő ügyben: „Egyházhatósági kezelés alatt levő azok az alapítványok, a melyek tőkéinek kamatjövedelme, az alapító rendelkezéséhez képest, bizonyos meghatározott időpontig az alapítvány gyarapítására, azontúl pedig az illető vallásfelekezeteket tényleges alkalmazásban levő lelkészeinek segélyezésére és javadalmazására lesz fordítandó, tekinthetők-e oly jótékonyági intézeteknek, a melyek tőkéinek kamatjövedelme az 1875. XXII. t.-cz. 2. §-ának 7. pontja értelmében tőkekamat-adó alól kivétetik?“ (Az 1895. évi 12,594. számhoz.) **Határozat:** Egyházhatósági kezelés alatt levő azok az alapítványok, a melyek tőkéinek kamatjövedelme, az alapító rendelkezéséhez képest, bizonyos meghatározott időpontig az alapítvány gyarapítására, azontúl pedig az illető vallásfelekezet tényleges alkalmazásban levő lelkészeinek segélyezésére és javadalmazására lesz fordítandó, nem tekinthetők oly jótékonyági intézeteknek, a melyek tőkéinek ka-

matjövedelme az 1875. XXII. t.-cz. 2. §-ának 7. pontja értelmében a tőkekamat-adó alól kivétetik. **Indokok:** A tőkekamat- és járadék-adóról szóló 1875. évi XXII. t.-czikk 2. §-ának 7. pontja szerint a tőkekamat-adó alól kivétetnek „közintézeteknek, azaz nem pénzvállalatoknak tekintett jótékonyági intézetek (kórházak, árva- és szegény-ápoló intézetek, segélyegyletek, tébolydák, leleczházak, vakok- és siketnémák intézetei, kisededóvodák) tőkéinek kamatjövedelme, úgy az ezek által nyert segélypénzek.“ Az ellentétes határozatok s a felmerült elvi kérdés tárgyát az képezi, hogy vajjon az az alapítvány, a mely alapítvány tőkéinek kamatjövedelme bizonyos meghatározott időpontig az alapítvány gyarapítására, azontúl pedig valamely vallásfelekezet tényleges alkalmazásban levő lelkészeinek segélyezésére és javadalmazására fordítandó, sorozható-e az idézett törvényszakasz 7. pontjában említett jótékonyági intézetek közé vagy sem? Ezen 7. pontnak fentebb szó szerint idézett szövegét a törvény célzatának szem előtt tartásával helyesen csakkis akként lehet értelmezni, hogy az ott jelzett közintézetek alatt csupán oly jótékonycélra, nem pedig egyszersmind javadalom gyarapításra is irányul. Mert a javadalom gyarapítás az alkalmazott lelkészek járandóságainak olyszerű feljavítását célozza, a mely nekik az általuk viselt állásnak megfelelőbb anyagi helyzetet biztosít; az alapítványnak ily rendeltetése pedig szemben a segélyezés fogalmával, a jótékonyág keretén kívül esik. A jelen döntvény alapjául szolgáló esetben az alapítvány tőkéinek kamatai az alkalmazott lelkészeknek nem kizárólag segélyezésére, hanem egyszersmind kifejezetten azok javadalmának emelésére is rendelvék, kétségtelen tehát, hogy a szóban levő alapítvány az idézett 7. pontban említett jótékonyági intézetekkel azonos természetűnek nem tekinthető és hogy az ily alapítvány tőkéinek kamatjövedelme a törvény alapján, a tőkekamat-adónak tárgyát képezi. Ezekből az okokból ki kellett mondani, hogy egyházhatósági kezelés alatt levő azok az alapítványok, a melyek tőkéinek kamatjövedelme az 1875. XXII. t.-cz. 2. §-ának 7. pontja értelmében a tőkekamat-adó alól kivétetik. Kelt a m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróságnak Budapesten, 1896. évi ápril hó 23-ik napján tartott teljes tanácsüléséből. Hitelesített a m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróságnak 1896. évi ápril hó 30. napján tartott teljes tanácsülésében.

Román M. n.-szebeni g. k. érsek pásztorleveléből: „Ha nincs is okunk, hogy úgy örüljünk amaz ünnepegeknek, mint ahogy mások lelkesitenek, legalább rendezzünk mi is arra az időre egy, csakis egyházi ünnepet. Ha összegyűlünk, adjunk hálát Istennek, hogy annyi szenvedés mellett is egyházunk megőrizte nemzetiségét; azután imádkozzunk az uralkodóért, hazáért és harczosai-

ért, minden országért és szomszédért, a belső békéért, az egyházak jólétéért — mindazokért, mikről más miséken is megemlékszünk. Mindazt, mit e tekintetben, mint egyházi tagoknak tennünk kell, tegyük meg odaadással, többet a jelenlegi politikai állapot mellett kívánni nem lehet tőlünk. Ha pedig egyesek vagy többen egyesülve, a millennium más ünnepein is részt óhajtanak venni, tehetik ezt, mint magánemberek, de nem mint egyházi szereplők. S ha a hatóságok kérnék, hogy egyházi tagjaink közül bárki is akárminő más ünnepeken hivatalosan, papi díszben, vagy a nélkül, vagy akárhogy, megjelenjék, azt az én tudtomon kívül nem teheti s intézkedésemig várni tartozik.” — Azután a körlevél közli a metropolita különös intézkedéseit az istenitiszteletre. Egyéb nincs benne, mint hogy a tanulók éléklék a Te Deumot, mise után a Gott Erháltét román szöveggel s ezzel a millenniumis ünnepnek vége.

Alaptalanul rágalmazták meg a „Magyar Állam” szerint a légrádi apácákat. „A magunk részéről csak annyit jegyzünk meg, hogy a lutheranus atyafiak azt a rágalmozó levélkét 6 frt Júdás pénzért egy zsidó szatócs irta alá és küldte be a „B. H.” szerkesztőségéhez. Legalább nekünk ezt írják Légrádról. Hát ez is igen jellemző dolog, még pedig ép úgy a lutheranus atyafiakra, mint a mindennel gseftelő zsidókra. Különben a lutheranusok azért haragszanak a buzgó apácákra, mert az ő iskolájukkal sehogy sem képes versenyezni az övéké. Ez fáj olyan nagyon a légrádi atyafiaknak és ezért szövetkeznek akár a zsidóval is, hogy az apácaintézetet pellengerre állíthassák. De hát nem tudnak czélt érni, mert a hazug hírt csakhamar utolérte a felderített igaz tényállás.” (126 szám.) — Talán jó lenne tisztázni ezt az ügyet a légrádiaknak!

Az „Otthon” ügyét illetőleg így határozott a theol. akadémiái bizottság: A nagy bizottság örömmel vesz tudomást fejlődéséről, pártolja s meg van győződve, hogy közegyházunk képes lesz azt fenntartani, épen azért utasítja a kis bizottságot a részletes, költségvetés és a lyceumi épület bérbe vételére vonatkozó szerződés-tervezet elkészítésére, úgy azonban, hogy a theol. akadémia és az Otthon ügye egészen külön választassék.

Kovács Sándor s. lelkész és tanárjelölt választott meg Pozsonyban Krupecz István helyére tanárnak, ő az „Otthon”-ban fog lakni s annak közvetlen felügyeletével is meg lesz bízva.

Herrmann Gusztáv lőcei ev. egyháztag az „Otthon”-ra 1000 forint alapítványt tett.

A felső-nógrádi ev. papi értekezlet jún. 2-án Ozdiban tartott meg, Svehla János esperes elnöklete mellett. 15 tag közül csak 9 jelent meg, mely már évek óta jelentkező érdeklődéshiány intézkedések tételére indította az ideai értekezletet, s az e czélból egyrészt az alapszabályok módosítását, másrészt azt mondta ki, hogy a jövő

évben az egyházmegyei másik két értekezlettel közös összejövetelt fog tartani, még pedig az esperes szives meghívására, ennek vendégszerető házána, Uhorskán. Számos helyi érdekű ügynek megbeszélésén kívül több általános érdeklődéssel bíró tárgyban is állást foglalt és véleményt nyilvánított az értekezlet. Így a dunáninnyi kerületi papi nyugdíjintézet tervezetét, (melynek kidolgozásával Schleiffer Károly misérdi lelkészt bízta meg a nevezett kerület) főbb alapelveiben közölvén az esperes, erre nézve az értekezlet a következőt mondta ki: a nógrádi lelkészekre nézve, mint a kik jogosult és fizetés-köteles tagjai még a bányakerületi segélyező-egyletnek, nem tartja ugyan ez idő szerint sürgősnek egy ily nyugdíjintézet létrejöttét, ha azonban ez mégis tétre jönne, úgy a Schleiffer-féle tervezet elveit nagyjából elfogadhatóknak vallja, azon fontos és igazságos (a bányaker. segélyzőnél épen a nógrádi lelkészek által is sajnosan nélkülözött) elvnek hozzáadásával, hogy a létesítendő intézet, — a mennyiben ahhoz az egyházak kötelezőleg nem járulnának s a kerület is csak segélyezné azt, és így a fenntartás terhét túlnyomó részben maguk a lelkészek viselnék — ne az egyházkerület intézete, hanem a kerületbeli lelkészek intézete legyen, melyben a döntő intézkedés mindenkor a tagokat illesse, a kerületet csupán a felügyelet. Az espereselnöknek az az eszméje, hogy egyházmegyénk a pozsonyi theol. otthont lehetőleg oly évi segéllyel támogassa, a mely ott legalább egy theologusnak ellátását biztosítsa, élénk helyeslésre talált, s felkérte az elnök, hogy az e. megyén a javaslatot tegye meg, Nem kisebb helyesléssel tette magáévá az értekezlet az elnöknek azt az eszméjét, hogy az idei, Balassa-Gyarmaton tartandó egyházmegyei közgyűlés alkalmával nagyobb szabású ezredévi ünnepélyt tartson az egyházmegye. Az egyházpolitikai törvények okozta helyzet megbeszélésére idő már csak a fehér asztalnál jutott; a helyzetet nem igen látták a megjelentek valami rózsás színben; a jelen még nem igen mutat ugyan káros hatásokat, de a jövő alighanem nagy megpróbáltatásokat hoz egyházunkra.

Lelkész választás. A fehér-komáromi egyházmegyébe kebeleztet ondódi ev. egyház e hó 7-én Holkó Mihály modori s. lelkészt választotta meg rendes lelkészül.

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszáninnyi ev. ref. egyházkerület közgyűlésén Kun Bertalan püspök felemlítette, hogy nemcsak tanítóhiány, hanem most a lelkészhiány is mind erősebben érezhető. E bajon a konvent a lelkészi fizetéseknek 800 frtra való felemelése czéljából államszegély igénybevétele, a tanítóképezdélknél pedig alapítványi helyek szervezése által vél segíteni. Vécsey József tornai egyházmegyei gondnok indítványát, mely a

lelkészek javadalmozását egységessé akarná tenni, nehogy — mint kifejezi — egyenlő képesítéssel bíró lelkészek közül az egyik 300, a másik 3000 frtért hirdesse az evangéliumot, mereven elutasították. A közgyűlés elfogadta a rimaszombati egyesült protestáns főgimnázium államsegélyére vonatkozó szerződést.

A dunántúli ev. egyházkerület gyámintézeti pénztárnoka, Kiss János lelkész Szombathelyen, május hó 27-én vette át hivatal elődjétől Hafenschér Károlytól a gyámintézeti pénztárt.

A kolozsvári egyetem disz doktorokká választotta többek között Müller Frigyes szász püspököt, Zsilinszky Mihály államtitkárt, Böhm Károly és Schneller István kolozsvári tanárokat.

Püspöki látogatás. Gyurátz Ferencz püspök úr május 28—29. napjain meglátogatta a felsőlövői tanintézeteket. Felső-Eőrött evangélikusok, reformátusok és katolikusok egyaránt üdvözölték. Az egyházmegye részéről Hrabovszky István felügyelő, a lövői tanintézetek részéről Ebenspanger János h. igazgató, azonkívül Méryni Adám ev., Guoth Sándor ref. és Balogh J. r. kath. lelkészek fogadták, valamint Herbst Géza és Mesterházy Gyula szolgabírók is. Hosszú kocsisor kísérte a főpásztort Felső-Lövőig. Ez a mezőváros zászlókkal s zöld ágakkal volt díszítve, két helyen volt diadalív. Felirataik voltak: „Isten hozott!” és „Üdvözlégy, kegyes főpásztorunk!” Lövön Steiner Gyula esperes fogadta a püspököt nagyszámu hívek élén, míg a tanuló ifjúság sorfalat képezett. A püspök két nap alatt meglátogatta a képezdét, a gymnasiumot, a reáliskolát és az elemi iskolát és a tapasztaltak felett megelégedését nyilvánította. Azon óhajának is adott kifejezést, hogy a 6. oszt. gymnasium 8 osztályra bővítessék ki. Utolsó nap az isk. nagybizottság ülésén is részt vett, hol a képezde átalakítása ment határozatba és két új tanár választatott. Délben a kaszinóban 30 terítékű közebed volt. Este a püspök úr nagyszámu kísérettől követve Felső-Eőrig és onnan vasuton haza utazott. — Húsz év óta nem volt Lövön püspök. Ez az utolsó püspöki látogatás Lövön minden időn halás emlékezetben fog maradni.

KÜLFÖLD.

Jómódu gyülekezet lehet a New-Yorki presbiterianusok egyháza, a mely 5 év alatt 4,000,000-t adott ki jótékony czélokra. Lelkésznének évi fizetése 60,000 márka, lakása pedig 300,000 márkába kerül évenként.

Socialismus a gymnasiumban. A bécsi lipót-városi gymnasium tanári karának feltűnt, hogy a tanulók közül egynehány bizonyos idő óta igen önértzetesen

viseli magát, tanulni csak annyit tanul, a mennyit jónak lát s erősen tiltakozik — esetleges megrovás esetén — mindenféle tekintély ellen. Kutatni keztek a dolog után s rájöttek, hogy 26 tanuló socialistikus együletet alakított külön szaklappal, a melyben az Istentől kezdve letagadtak mindent. — Kiváncsiak vagyunk, hogy nagy korukban mit fognak még tagadni, ha már most se létezik semmi?

IRODALOM.

Magyar Állam, XIII. Leo római pápa a magyarországi püspöki karhoz levelet intézett, az ezredéves ünnep alkalmával; felsorolja abban, mennyit tett a pápaság a magyar nemzet javára, természetesen elhallgatta azt, hogy hányszor kísérelte meg hatalma alá keríteni a magyar nemzetet. A levél így végződik: „Mindezekhez pedig kiváló szeretettel fűzünk egy külön kívánságot: vajha az összes polgárokat, a kiket a közös öröm ugyanazon oka most egybekapcsol ugyanazon egy anyaszentegyház hite egyesítene. (Reméljük, hogy ezt csak a zsidókra érti; mert a protestánsok is a közönséges ker. anyaszentegyház tagjai, bár nem tagjai a r. kath. felekezetnek. Anyaszentegyház meg r. kath. egyház nem egy dolog, ha a r. katolikusok egynek veszik is!) XIII. Leo római pápa ezen enciklikájáról így ír a „M. Á.“: „A napi politika távol maradt az enciklikából, de annak vezérmotivuma mégis a legközelebből érinti küzdelmeinket. XIII. Leo megmutatta nekünk, hogy a multban csakis a katholicismussal alakulhatott meg országunk, csakis azzal maradt meg a népek élet-halál küzdelmében. Országok támadtak és országok semmisültek meg, közülök csak Magyarország állott és csak addig állott rendületlenül, amíg a kath. hit sziklavarán alapult minden institutiókn. Következőleg, ha a kath. hitet ingatják, amint ingatni akarták az új törvényekkel, akkor magát a hazát, a jövődőt, ez újabb évezedet teszik kétségessé. Ez az értelme, ez a czélja a pápai szózatnak, ezért sem szabad azt egyszerű üdvözlőnek tekintenünk.“ — Vagyis: éppen a napi politika érdekében ír a pápa. Mindig ez volt a szokása a r. kath. clerusnak: mindent felhasználni a pápaság érdekében. Természetesen más a mi felfogásunk a történetről. Magyarország nemcsak a katholicismussal maradhatott meg, sőt függetlenebb, gazdagabb, boldogabb volna, ha magmaradt volna protestánsnak, mert a protestánsok üldözése győngítette meg az államot, fogyasztotta meg a magyarságot, törte meg a nemzeti önértzetet. A protestáns államok előbb szintén r. kath. voltak, s ma ők haladnak a nemzetek élén; ellenben a r. kath.-nak maradt államok folytonosan hanyat-

lanak, gyöngülnek. Hova tűnt a jó kath. Spanyolország hatalma s mivé fejlődött ez alatt a protestans Angolország?! A jó kath. Lengyelország megszűnt, a piczi Hollandia protestans népe virágozik. A kath. Franciaország, Belgium, folytonos forradalommal küzd, a protestans Svéd-Norvégország csöndben fejlődik. Megszűnt a sz. római császárság, sőt hatalma átszállt a protestans német császárra, a jó r. kath. osztrák császár szövetséget kötött a protestans német császárral, a pápai átokkal sújtott olasz királylyal. Bizony megszűnt még maga a pápa római királysága is! Ezek a tények nem azt mutatják, mintha egyedül a r. kath. vallás és egyház tartaná meg a nemzeteket, államokat, sőt inkább ennek éppen az ellekezését bizonyítják!

Alkotmány. „A lippai kerületi r. kath. papság tavaszi gyűlésén egyhangulag elhatározza, hogy feliratot intéz a megye főpásztorához. miszerint hasson oda, hogy a kormány által kontemplált kongruából semmi se legyen, mert azt károsnak tartja. Rendezze a papság saját maga a kongruát, minden kormánybeavatkozástól menten. Végül azt a kérdést is fölvetették, hogy mi tevék legyenek akkor, ha a püspöki kar engedve a kormány felhívásának, az összeírást elrendeli? És itt többen a mellett voltak, hogy még akkor sem kell a felhívásnak engedni, szóval: nem kérnek a kormány atyáskodó kezéből semmit. Mások pedig azt mondták: „majd meglátjuk még, hogy mit csinálunk.“ Miután semmit sem kérnek a kormánytól, reméljük, visszadobják az államtól kapott töménytelen földbirtokokat is, melyeket különben sém arra használnak, a mire kapták: nem fogadják el a kanonoki, stb. javadalmakat sem. A kik habozni látszanak, azok a legőszintébbek, ők csakugyan nem tudják még, hogy majd mit csinálnak, mert csak akkor fogják tudni, ha a püspök megmondja: mit kell csinálniok. De akkor azután azt megcsinálják; különben a többiek is azt fogják ám csinálni!

Magyarország. Az állam és egyház viszonyát fejtegeti Tibád Antal, a pápa levelével kapcsolatban. „Az esemény felett, kivált a minden oldalról reánk zúduló méltatlan támadások eme napjaiban kétszeresen érezett örömeinkre nem lehetnek zavaró befolyással azok, a levél némely egyes részeiből kirivó, különben is megszokott exclusiv vatikáni kifejezések, milyenek, a katolikus vallásnak mint „egyház“-nak szembeállítására a többi vallásokkal, mint „vallásformákkal,“ továbbá az állami és egyházi hatalom-körök egymáshoz való viszonyának visszahelyezése a közelebbi egyházpoltikai reformok alkotását megelőző állapotába és annak az óhajtatásnak kifejezése, vajha az ország összes polgárait ugyanazon egy anyaszentegyház hite egyesítené egymással.“ — Azon szavak mögött elvek, jogok, igények lappanganak. tehát komolyan kell nekünk is venni,

mert sértők, ha a pápa komolyan veszi; ha pedig az sem veszi komolyan: ne használja, mert akkor kétszeresen sértők. — „Az állam és egyház között fennállott régi viszony az 1848-iki átalakulás óta teljesen tarthatatlanná vált. Az 1848-i gyökeres változásokban rejlenek valójában az első csirái az ugynevezett modern egyházpoltikának. Annak az egyházpoltikának, mely a világi és egyházi hatalomköröknek szoros jogi alapokon eszközözlendő szétválasztásában nyilatkozott meg. Annak az egyházpoltikának, melynek tulajdonképpeni rendeltetése a vallás szabad gyakorlatának oly módon való biztosítása, hogy egyszersmind az állam szuverenitása és jogrendje is teljesen megóvható legyen az egyház és az egyes hívők részéről jöhető külső befolyások káros hatásaitól.“

Hajnal. Vallásos nevelésünkről s a konfirmációról irván, úgy találja, hogy manapság a hitnek helyét az egyház, a felekezet foglalta el, s hitünk jobbra csak annyira terjed, hogy valamely felekezet tagjának valljuk magunkat. Egyházi életünk lanyha, csak külső formákban mozog s a vallásosságnak, az egyház iránti szeretetnek és áldozatkészségnek azok a jelei, a melyek a protestantizmusnak hajdan becsületet szereztek még ellenségeivel szemben is és a melyek mai létezésünknek fundamentomává lettek: elvéve, törpe kicsímségben nyilvánulnak csupán. Társadalmi életünk laza, erkölcstelen, mely jóra, hitre nevelni képtelen s mindezek mellett a korszellem, melyből hiányzik minden mélyebb gondolkodás, határozottan ellenünk fordult, lenézve, megvetve az evangeliumot s mindazt, a mi ahhoz tartozik. Menjünk vissza a régi alapra s törekedjünk helyre hozni a mult mulasztásait. Tegyük evangelizációnk legelső kötelességévé a serdülő nemzedék komoly, keresztyéni vallásos nevelését s a „hitoktatás“ alatt ne értsük csupán a bibliai történetek s a kis káté bemagoltatását, de legyen az oktatás egyszersmind nevelés is, mely a mig fejleszt az értelmet, a szívet sem hagyja érintetlenül: sőt inkább arra törekszik, hogy jellemet és pedig keresztyéni jellemet képezzen a fogékony gyermeki lélekből.“ — Ismerteti a budapesti ref. ifjúsági együletet, működését, szabályait. „Üres oltárok“ címmel a helyzetről elmélkedve, a bajok okait a theologusok helytelen képzésében találja, nem keltik fel a tudományszomjat, lábra kapott a leckéztetési modor. Új lelket kell önteni a theologiai nevelésbe, hogy a lelkész érezhesse, miszerint ő részese a nemzeti ügynek, mely ma nem fegyverrel, hanem a tudomány fegyvereivel fog eldöntetni. Másik ok a lelkészek nagy szegénysége; harmadik ok, hogy a világiak magára hagyják nehéz munkájában a lelkészt, s példát adnak a templomkerülésre.

Debreczeni prof lap. A püspöki vallásnevelésről irván így nyilatkozik: „Minden népiskolai tantárgy tanításával sokat foglalkoznak, csupán a vallásnevelést nem részesítik kellő figyelmében. Pedig ha

valamikor, most nagyon is ideje volna ennek kérdésével jobban törődni. A megváltozott egyházpolitikai helyzet vallásos életünkre átalakító hatást gyakorol. Mindnyájan tudjuk és érezzük, hogy fokozott erővel és buzgalommal kell ápolnunk a vallásosságot. Ezért sürgetjük a helmissiót. De elfeledjük, hogy ennek a jövőre való tekintetből a népiskolai vallásitanítással kell kezdődnie. Minden helmissiói munka eredmény nélkül való, ha nincs meg a talaj, a melyben építsünk. Oda kell tehát irányulni tevékenységünknek első sorban, hogy a vallásosságot az eddiginél fokozottabb mértékben, több erővel, nagyobb buzgalommal keltsük fel egyházunk jövőbeli tagjaiban. . . . A fődolog a vallásitanításban az, hogy a szívet tegyük fogékonyá, ebbe csepegtessük be a vallás igazságait, hogy a szív legyen egészen eszme, Krisztusé, a Krisztus éljen mi bennünk. Eddig az ó-szövetséggel kezdődött a tanítás, pedig czélszerűbb Jézus történetével kezdeni. „Kivánatosnak tartom, hogy a népiskolai vallásitanításra több gond fordítottassék és hogy a vallásitanítás az Isten fogalomnak, a világ és ember teremtésének megismertetése után az új szövetséggel kezdődjék s megszakítás nélkül tanítassák végig. Csak ezután vétessék fel, mintegy magyarázatul az ó-szövetség.”

„Teendők a népoktatás terén.” Irta Halász Ferencz. Elmondja nézeteit a népoktatási törvény revisiójáról, a népiskolai tanfelügyeletről, az osztatlan népiskoláról, a gazdasági irányu ismétlőiskoláról, kisdédovásról, tanítóhiányról, az állami népiskolák elhelyezéséről, a székes-főváros népoktatás ügyéről. Bennünket leginkább érdekel az első cikk. A népoktatási törvény revisiójára nézve Halász Ferencz kir. tanfelügyelő a következőket ajánlja. 1. Kimondandó, hogy bármely jellegű népoktatási tanintézetben csak oly tanító alkalmazható, a ki a tanképesítést az e végből kiküldendő állami vizsgáló bizottságtól nyerte. 2. A közigazgatási bizottság legyen hivatva minden esetben a fegyelmi vizsgálatot foganatosítani, minden bármely felekezeti népiskola tanítója ellen, (tekintet nélkül arra, részesül-e államsegélyben avagy nem.) 3. A tanítói fizetés minimuma az egész vonalon legalább 400 frton állapítottassék meg és minden fizetés állandóan közigazgatási úton hajtassék be s szolgáltatassék át a tanítónak. 4. Intézkedni kell, hogy a nem állami iskola fenntartók a kötelezett tantárgyakat legalább is oly terjedelemben és különösen oly hazafias szellemben taníttassák — mint a mily mérvben és szellemben azt az állam érdeke megköveteli. 5. Az iskolamulasztás miatti birság fogságra is legyen változtatható. 6. Felekezeti jellegűnek ne tekintessék oly iskola, a melyet kizárólag a politikai község a saját vagyonából, tehát közjövödelmekből tart fenn. Most a polgári községek felekezeti iskolák fenntartására 2.478,811 frtot fordítanak.

Magyar Állam. „A kath. igazságért küzdünk és semmi másért, mert ha ez az igazság győzedelmeskedik, vele jön minden. Először és kizárólag katolikusnak kell lenni, mert az igaz kath. jó hazafi, lojális alattvaló, barátja a szabadságnak, előmozdítója a nép szellemi és anyagi boldogságának. Ezért látjuk aggodalmasan, hogy egyesek sokkal több súlyt helyeznek pl. a kiegyezés védelmére, mint a kath. elvek érvényesítésére . . . És a mint az apostolok nem kérdezték, hogy híveik mily politikai rendszert találnának helyesnek a római birodalom kormányzására, úgy a kath. helyes vezeterei se nézzék a politikai iskolákat, a közjogi ellentéteket, hanem csak magát a kath. igazságot.” — Ez már elég őszinte beszéd; katolikusoknak mondja, de azok is értenek róla, kik nem katolikusok!

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1896. évi 25.420 sz. a. kelt körrendelete.

az 1895. évi október hó 1-je után történt egyházi agyakönyvi bejegyzésekről kiadott kivonatok bélyegilletéke tárgyában.

Az 1895. évi október hó 1-eje után az egyházi (felekezeti) agyakönyvbe történt bejegyzésekről kiadott bizonylatokra nézve a m. kir. pénzügyminiszter ur a f. évi január hó 4-én 91.488/95 sz. a. kelt s a f. évi Rendeleték Tárában 44. sz. a. közzétett körrendeletben már kijelentette, hogy amennyiben az ily bizonylatok vagy kivonatok kizárólag vallási czélokra állíttatnak ki, azokat az illetéki díjjegyzék 22. tételének g), h), és i) pontjaiban foglalt határozmányok szellemében a feltételes bélyegmentesség illeti meg. Szükséges azonban, hogy e bizonylatokon az illetékszabályok 10. §-a értelmében ugyanazok a szabályok 117. §-ának 3. pontjában kimondott következmények terhe alatt a kiállítás czélja szembetűnően feljegyeztessék.

Ha az 1896. évi október hó 1-eje után történt egyházi anyakönyvezésekről a felek nem egyházi (felekezeti) czélra kívánnak kivonatokat, vagy családi értesítőket, azok mint közönséges bizonyítványok az illetéki díjjegyzék 6-ik tétele, illetőleg 21. tételének a), b) pontja értelmében ivenként 50 kros bélyeg alá esnek.

Ellenben az 1895. évi október hó 1-eje előtti bejegyzésekről csakis azokban az esetekben lehet bélyegmentes kivonatokat kiadni, a mely esetekben a polgári anyakönyvekből vett kivonatokat is az 1895. évi június hó 29-én 60.000. sz. a. kelt m. kir. pénzügyminiszteri utasítás (1895. évi Rendeleték Tára 71. sz. a.) 45. §-a értelmében a bélyegmentesség megilleti.

Budapest, 1896. május 19-én.

Pályázat.

A kassai ág. ev. I. egyház f. évi június hó 7-én közgyűlésileg hozott határozatával a tiszt. ifj. Draskóczy Lajos úr eltávozásával megüresedett **hitoktató-segédlelkési** állomás betöltése céljából **pályázatot** nyit.

Pályázhatnak oly felszentelt vagy felszentelendő hitjelöltek, kik a magyar és német nyelvben egyaránt kellő jártassággal bírnak.

A hitoktató segédlelkész kötelességei lesznek:

1. Hogy a lelkészt lelkészi teendőiben akkor és annyiszor segítse, a mikor és a mennyiszor a lelkész a segítséget igénybe fogja venni.

2. Hogy a helybeli községi elemi, polgári fiú, állami felsőbb leányiskolai, képezdei és középiskolai intézetekben az ev. vallású növendékeknek a vallástant akkor és oly mértékben tanítsa, a mikor és a mily mértékben azt a lelkész neki kijelölni fogja.

3. hogy a tanítókat szükség esetén az iskolában pótolja.

A hitoktató-segédlelkész javadalmi lesznek:

300 frt segédlelkészi fizetés az egyház pénztárából utólagos részletekben, a vallástanítás után járó tandíj, a mi körülbelül 200 frtnyi összeget tesz ki, 170 frt lakbér, 240 frt ellátási díj, 24 frt fülleték.

Pályázni kívánók bizonyítványaikkal kellően felszerelt kérvényeiket f. év július 1-ig alólirotthoz küldjék be. Az állomás f. évi augusztus 1-én lesz elfoglalandó.

Kelt Kassán, 1896. évi június 8-án.

1—1

Benczúr Géza.

egyházi felügyelő.

Pályázati hirdetmény.

A felső-lövői ág. h. evang. tanintézeteknél két rendes tanári állomás töltendő be; egyik a középiskolák részére mértan, mértan és szabadkézi rajzra; a másik a tanítóképző intézet részére matematikai és természettudományokra. A magyar és német nyelv tudása szükséges. — A megválasztottak az internatusban a többi tanárral felváltva felügyeletet gyakorolni tartoznak.

A törzsfizetés ideiglenes alkalmazásnál 650 frt és szabad lakás; végleges alkalmazásnál 750 frt és szabad lakás. Az iskolai bizottságnak jogában áll szabad lakás helyett, a hogy eddig divott, 100 frtnyi lakbér általányt adhatni.

A tanintézetek az országos tanári nyugdíjintézetbe fel vannak véve.

Szükség esetében nem okleveles tanárjelöltek is alkalmaztatnak. A pályázat határideje f. é. július 6-án jár le.

Felső-Lövő, 1896. évi május 29.

Az iskolai bizottság nevében:

Höllig Károly,

igazgató.

40 1.—

Pályázat.

Alólirott segédlelkészt keres. Fizetése: teljes ellátás (mosás és világitáson kívül) háromszázhatvan forint, havi részletekben előre fizetve. Az állás azonnal elfoglalható. A teendőkről részletesebb felvilágosítást nyújt a jelentkezőknek az alólirott.

B.-Csaba, 1896. június 3.

Szeberényi Lajos Zs.

ev. lelkész.

39. 1.

A rozsnyói kerületi ágost. hitv. evang. internatussal egybekötött polgári leányiskola kiegészítetvén, a nyelvészet történelmi és számtan természettudományi szakra pályázatot ir ki. Okleveles egyének évi járuléka 500 frt, s az intézetben teljes ellátás. Esetleg polgári oklevéllel nem bíró egyének évi járuléka 300 frt, s az intézetben teljes ellátás. A megválasztottak egy évi próba idő, illetőleg oklevelük megszerzése után véglegesíttetnek. Folyamodók, kik a törvényszabta órákon kívül, a bennlakók felett való felügyeletben — sorrend szerint — segédkezni kötelesek, kellően felszerelt kérvényeiket, alólirott nevére, július 3-éig Rózsnyóra küldjék.

Rózsnyó, (Gömörm.) 1896. június 7.

3—1.

Terray Gyula

főesperes, isk. elnök.

Hazai Általános Biztosító Részvény-Társaság

BUDAPESTEN, V., DOROTTYA-UTCZA 7.

Alaptőke 2,000,000 korona.

Igazgatósági elnök: **Kossuth Ferencz**, országgyűlési képviselő stb.
 Alelnök: **Egyedy Arthur dr.**, nagybirtokos.
 Vezérigazgató: **Rónay Mór.**

A Hazai Általános Biztosító Részvény-Társaság

biztosít:

Tűzkárok ellen: házakat, gyárakat, bútorokat, áruraktárakat, mezőgazdasági terményeket, berendezéseket és egyéb ingóságokat.

Jégverés által utczai terményeken okozott károkat a legjutányosabb díjak és feltételek mellett.

Testi balesetek ellen, halál-, rokkantság- és muló keresetképtelenség esetére nyereség-részesedéssel és a nélkül, a legjutányosabb díjak és legelőnyösebb feltételek mellett.

A baleset-biztosítás köthető: a) egyénenként, b) csoportosan, vagyis biztosíthatók gyári-, ipar- vagy mezőgazdasági vállalatok alkalmazottai és munkásai.

Bővebb felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgálnak: az igazgatóság Budapesten, valamint az ország minden jelentékenyebb városában és helységében székelő főügynökségek és képviselőtek.

36. 2—2.

Pályázat.

Az eperjesi ág. hitv. evang. egyházkerületi collegium államilag segélyezett főgymnasiumánál a jövő 1896—97. tanévvel betöltendő természettani és matematikai rendes tanári állásra ezennel pályázat hirdettetik.

A nevezett szakra képesítettek felhivatnak, hogy szabályszerűleg felszerelt folyamodványaik, melyekben végzett tanulmányaik, képesítésök és eddigi netaláni szolgálataik okmányokkal igazolandók, a collegiumi főgymnasium igazgatóságához czimezve f. é. június 25-ig küldjék be.

A rendes tanár fizetése jelenleg 1200 frt, 240 frt lakpénz és 100 frtnyi 10-edéves korpótlék; mihelyt azonban az államsegély felemelését biztosító új szerződés, mely már csak a nm. vallás- és közokt. miniszter megerősítését várja, érvénybe lép, akkor intézetünk tanárai oly javadalmazásban fognak részesülni, mint az állami intézeteknél alkalmazottak. A megválasztott köteles lesz heti 20 órában tanítani. — Hogyha már alkalmazásban lévő rendes tanár választatnék meg, akkor ez azonnal véglegesen alkalmaztatik; hogyha pedig olyan pályázóra esnek a választás, ki még nem volt alkalmazva, de oklevéllel bír, akkor csak egy évi sikeres működés után fog állásában véglegesítettetni. — Okleveles pályázó hiányában a rendes tanszék is ideiglenesen fog betöltetni helyettes tanárral, kinek fizetése 800 frt és 100 frtnyi lakpénz lesz. — Intézetünk az országos tanári nyugdíjintézet tagja.

A nevezett tanszékre csak protestáns vallásuak pályázhatnak.

Az állás f. é. szept. 1-én elfoglalandó.

Kelt Eperjesen, 1896. május 27-kén.

Dr. Schmidt Gyula s. k.
collegiumi felügyelő.

37. 2—2.